

İslam Düşüncesinde Yorumlar — Deneme

Akıllı Soru · 22.10.2026 · 10 soru

1. Sünnî anlayışa göre Hz. Muhammed'in vefatının ardından 632 yılında Sakife'de gerçekleştirilen toplantıda Ebû Bekir, şûra yoluyla ilk halife seçilmiş; ardından Ömer, Osman ve Ali de sırasıyla hilâfet görevini üstlenmiştir. Bu bilgilere dayanarak Sünniliğin ilk dört halife anlayışı hakkında aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Hilâfet, yalnızca Hz. Peygamber'in soyundan gelenlere özgüdür.
- B) Ali'nin hilâfeti, diğer üç halifenin aksine dini açıdan meşru kabul edilmez.
- C) İlk dört halifenin tamamı, seçim ve biat yoluyla göreve gelen meşru önderler olarak değerlendirilir.
- D) Ebû Bekir'in seçimi, Ali tarafından hiçbir zaman kabul görmemiştir.
- E) Halifenin kim olacağına yalnızca Medineli Ensâr karar verme yetkisine sahiptir.

İslam düşüncesinde yorum farklılıkları ele alınırken, insanları özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yöneltmeyi amaçlayan ilahî kuralların kaynağı üzerinde durulur.

2. Buna göre bu açıklama, aşağıdaki kavramlardan hangisinin temel niteliğini ortaya koymaktadır?

- A) Vahiyden bağımsız olarak geliştirilen düşünceler
- B) Vahiy kaynaklı ilahî kurallar bütünü
- C) İnsanların ortaklaşa oluşturduğu ahlak kuralları
- D) Bireysel tercihlerden doğan toplumsal ilkeler
- E) Yalnızca din bilginlerinin benimsediği yorumlar

Kur'an'ın insanları özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yöneltmeyi amaçlayan ilahî buyrukları içerdiği vurgulanmaktadır.

3. Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu açıklamayla doğrudan ilişkilidir?

- A) Yalnızca ahlak kurallarından oluşan görüşler
- B) Bireysel tercihlerden doğan hükümler
- C) Vahiy yoluyla gönderilen ilahî kurallar
- D) Din bilginlerinin kişisel kanaatleri
- E) İnsanların geliştirdiği toplumsal gelenekler

Şiî düşüncede imamların konumu inanç alanıyla ilişkilendirilmekte, ayrıca on iki imamın günahsız olduğu kabul edilmektedir.

4. Bu iki bilgi birlikte değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) İmamet, bütün insanların özgür iradesiyle belirlenmektedir
- B) İmamet, inanç esasları arasında kabul edilmektedir
- C) İmamet, yalnızca günahsızlık niteliğiyle tanımlanmaktadır
- D) İmamet, vahyin gönderilme amacı olarak açıklanmaktadır
- E) İmamet, yalnızca ahlaki davranışlarla ilgili görülmektedir

Şîî düşüncede imamet inanç alanında temel bir konum taşır. Bu anlayışta on iki imamın masum, yani günahsız olduğu kabul edilir.

5. Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu iki kabulün ortak çerçevesini doğru verir?

- A) İmamet, sadece imamların günahsızlığını anlatmaktadır
- B) İmamet, yalnızca ahlak alanında değerlendirilmektedir
- C) İmamet, vahiy kavramıyla eş anlamlı kullanılmaktadır
- D) İmamet, inanç esaslarından biri olarak görülmektedir
- E) İmamet, kişisel tercihlerin sonucu sayılmaktadır

Şîî anlayışta imamet inanç esaslarından biri kabul edilir. Aynı anlayışta on iki imamın masum, yani günahsız olduğu belirtilir.

6. Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İmamet, on iki imamın günahsızlığıyla aynı kavramdır
- B) İmamet, vahyin insanları iyiye yöneltme amacını ifade eder
- C) İmamların günahsızlığı imameti inanç esası hâline getirmiştir
- D) İmamet, bütün dinî kuralların tamamını karşılamaktadır
- E) İmamet, Şîî inanç anlayışında özel bir konuma sahiptir

Şîî düşüncede imamet ve on iki imamın niteliği, din kavramının vahiy kaynaklı oluşundan ayrı bir bağlamda ele alınır.

7. I. Şîiler imamet konusunu inanç esaslarından biri kabul ederler. II. Din, insanların oluşturduğu toplumsal kurallar bütünüdür. III. On iki imam masum, yani günahsızdır. Yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

Allah (c.c.) adıyla anılan ve insanı doğru davranışlara yöneltmeyi amaçlayan ilâhi düzen, farklı yorumların temelini oluşturur.

8. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Dinin kaynağının bireysel yorumlar olduğu kabul edilir.
- B) Dinin kaynağının tarihsel kurumlar olduğu kabul edilir.
- C) Dinin kaynağının ilâhi bildirim olduğu kabul edilir.
- D) Dinin kaynağının insan deneyimleri olduğu kabul edilir.
- E) Dinin kaynağının yalnızca toplumsal gelenekler olduğu kabul edilir.

“Şiiler, imamet konusunu inanç esaslarından biri sayar.”

9. Bu cümlede aşağıdaki kavramlardan hangisine yer verilmiştir?

- A)** Vahiy
- B)** Masumiyet
- C)** İmamet
- D)** Mezhep
- E)** İctihat

Şiî düşüncesinde dinî otorite, vahiy ile belirlenen esasların yanında belirli bir önderlik anlayışıyla açıklanır. Bu anlayışta söz konusu önderlik, inanç alanıyla ilişkilendirilir.

10. Buna göre bu yaklaşımın temel ayrımını aşağıdakilerden hangisi doğru açıklar?

- A)** Şiîler imamet konusunu inanç esaslarından biri olarak kabul ederler.
- B)** Şiî düşüncesinde din, insanları iyiye yönelten beşerî kurallar bütünüdür.
- C)** On iki imam, Şiî düşüncesinde hata yapabilen dinî önderlerdir.
- D)** Şiî düşüncesinde vahiy, imamların görüşleriyle sonradan oluşturulmuştur.
- E)** Şiî düşüncesinde imamet konusu yalnızca siyasi yönetimle ilgilidir.

Cevap Anahtarı

1. C

2. B

3. C

4. B

5. D

6. E

7. E

8. C

9. C

10. A

Çözümler

1. Sünnî anlayışa göre Hz. Peygamber'in vefatının ardından 632 yılında Sakife'de gerçekleştirilen toplantıda Ebû Bekir meşru biçimde halife seçilmiş; Ömer, Osman ve Ali de bu çizgide devam eden meşru halifeler olmuştur. Sünnilik, bu dört ismi 'Hulefâ-yi Râşidîn' (doğru yolda olan halifeler) olarak kabul eder ve hepsinin hilâfetini meşru sayar. Bu nedenle C şıkkı doğrudur. A şıkkı Şîî anlayışı yansıtır, Sünnîliğe ait değildir. B şıkkı Sünnîliğin doğrudan reddettiği bir görüştür; zira Ali de Hulefâ-yi Râşidîn arasında sayılır. D şıkkı tarihsel açıdan doğrulanamayan ve Sünnî kaynakların savunmadığı bir iddia içermektedir. E şıkkı ise Sakife'deki toplantının tüm taraflarını değil, yalnızca Ensâr'ı ön plana çıkaran aşırı-genellemeli bir yargıdır; Sünnî anlayış böyle bir kısıtlama öngörmez.
2. İlahî kuralların vahiy yoluyla gönderilmesi ve insanı iyiye yöneltmesi, doğru cevabı belirler. İnsanların oluşturduğu kurallar ise bu tanımın kaynağını karşılamaz.
3. Vahiy yoluyla gönderilen ilahî kurallar açıklamanın iki temel unsurunu birlikte karşılar.
4. İlk bilgi, söz konusu konunun inanç esası sayıldığını belirtir; ikinci bilgi ise imamların niteliğini açıklar. Günahsızlık, inanç esası kabul edilmesinin yerine geçmez.
5. İlk kabul imametin inanç alanındaki yerini, ikinci kabul ise imamların niteliğini bildirir. Günahsızlık, imametin kavramsal karşılığı değil, imamlarla ilgili ayrı bir kabuldür.
6. İmametinin inanç esası kabul edilmesi, Şîî anlayışta özel bir konuma sahip olduğunu gösterir. Günahsızlık ise imamların niteliğidir; iki kavram özdeş değildir.
7. İmametinin inanç esası kabul edilmesi ve on iki imamın günahsız sayılması doğrudur. Dinî kuralların insanlarca oluşturulduğu yargısı ise vahiy kaynağıyla bağdaşmaz.
8. İlâhî kuralların Allah (c.c.) tarafından gönderilmesi, dinin kaynağının ilâhî bildirim olduğunu gösterir. İnsan deneyimleri ise bu kaynağın yerine geçirilemez.
9. Cümlede Şiilerin inanç esaslarından kabul ettiği konu imamettir; masumiyet ise on iki imamın niteliği olarak belirtilir.
10. Doğru ifade, imamet konusunun Şiilerce inanç esaslarından biri kabul edildiğini belirtir. Siyasi yönetimle sınırlama kapsamı daraltır; önderlerin hatalı olduğunu söylemek ise ilgili nitelendirmeye çelişir.